

Çekirdek veya Geniş Ailede Yetişen Bireylerde Sosyal Onay İhtiyacı ile Benliğin Farklılaşması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

*¹Esra Değirmenci, ² Cihad Demirli

¹0000-0002-0522-3786, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi, esrahramand@gmail.com

²0000-0002-0911-9003, İstanbul Ticaret Üniversitesi Eğitim Bilimleri Böl. Öğretim Üyesi, cdmirli@ticaret.edu.tr

Öz

İçinde doğup büyüdüğümüz aile insanı pek çok yönden etkileyen bir yapıdır. İnsanın kendi benliği ve diğerlerine yönelik oluşturduğu ilk tasarımlar aile içinde oluşmaya başlamaktadır. Bu araştırmada çekirdek ve geniş ailede yetişen bireylerde sosyal onay ihtiyacı ile benliğin farklılaşması arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Buna yönelik olarak seçilen örnekleme, 2017-2018 yılları arasında Çanakkale il merkezinde ve Çan İlçesinde yaşayan, yaşları 18 ile 50 ve üzeri arasında değişen, çekirdek veya geniş ailelerde yetişmiş 449 kişi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan örneklem grubunun demografik bilgilerini almak üzere araştırmacının geliştirdiği Kişisel Bilgi Formu, sosyal onay ihtiyacı düzeylerini belirlemek amacıyla Karaşar'ın (2014) geliştirdiği Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği (SOİÖ), benliğin farklılaşması düzeylerini ölçmek için ise Işık ve Bulduk'un (2015) Türkçe'ye uyarladığı Benliğin Ayrışması Ölçeği (BAÖ) kullanılmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde SPSS 25 programı kullanılmıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular ışığında bireyin geniş ya da çekirdek ailede yetişmesi ile sosyal onay ihtiyacı düzeyi ve benliğin ayrışma düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, sosyal onay ihtiyacı ile benliğin farklılaşma düzeyi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet ile benliğin ayrışma düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Meslek gruplarına göre hem benliğin farklılaşması hem de sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Yaş değişkeni ile de sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Benliğin farklılaşması, Sosyal onay ihtiyacı, Geniş ve çekirdek aile

The Examination on the Relationship Between Social Approval Need and Self Differentiation Among Individuals Grew up in Nuclear Family or Extended Family

Abstract

The family we are born into and grow up in is a structure that affects people in many ways. First designs regarding one's self and others begin to emerge within the family. The purpose of this study is to examine the relationship between the need for social approval and self-differentiation in large and nuclear families. The selected sample consists of 449 people raised

* Bu makale "Çekirdek veya Geniş Ailede Yetişen Bireylerde Sosyal Onay İhtiyacı ile Benliğin Farklılaşması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı tezden üretilmiştir.

in nuclear or large families who lived in Çanakkale city center and Çan district between 2017-2018 and were between 18 and 50 years and above old. The researcher's Personal Data Form was used to collect demographic information from the sample group. In order to determine the need for social approval of the sample group participating in the study, the Social Approval Need Scale developed by Karaşar (2014), and to measure the degree of self-differentiation, the Self-Differentiation Scale adapted by Işık and Bulduk (2015) to Turkish was used. To analyze the collected data, the SPSS software (version 25) was used. Considering the findings of this study, there was no significant correlation between the individual's growth in a large or nuclear family, the need for social approval and the degree of self-discrimination, whereas there was a negative correlation between the need for social approval and the degree of self-differentiation. Furthermore, there was a significant relationship between gender and the self-discrimination level. By occupational groups, there were significant differences between self-differentiation and the need for social approval. In addition, a significant relationship was found between the age variable and the need for social approval.

Key Words: Differentiation of self, Need for social approval, Nuclear and large family

1.GİRİŞ

1.1.Geniş ve Çekirdek Aile Kavramları

Toplumun en küçük yapısı olan aile insanoğlu var olduğundan beri süregelen bir kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. Değişen zaman ve koşullarla birlikte aile kurumu ve kavramı da farklılıklar göstermiş ve hala göstermektedir.

Aile kavramının farklı kültür ve topluluklarda pek çok tanımı bulunmaktadır. Gladding'e (2015) göre aile aralarında tarihsel, duygusal ve ekonomik bir birlik bulunan, biyolojik veya psikolojik bağlara sahip, aynı zamanda kendilerini aynı evin üyeleri hisseden bireylerin oluşturduğu birliktir. Türk Dil Kurumu'nun (2018) güncel Türkçe sözlüğünde ise aile kavramı 'evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik' olarak tanımlanmaktadır.

Toplumlar kendi içlerinde pek çok farklı aile tipi barındırmaktadırlar. Bunlardan ilki sosyolog ve insanbilimcilerin çekirdek aile dediği, edinilmiş veya kendi çocuklarıyla yaşayan iki yetişkinin bulunduğu hanelerdir. Bir diğeri ise evli çift ve çocukların yanı sıra büyük ebeveynler, hala ve yeğenleri de içine alabilen, yakın hısımların aynı evde ya da birbirleriyle yakın ve sürekli iletişimde olarak yaşadığı geniş aile tipidir (Giddens, 2012).

Toplumsal değişmelerin hızlanması ve sanayileşmenin yaygınlaşması aile kurumunda yirminci yüzyılın ortalarında farklılaşmalara yol açmıştır. Geleneksel olarak üç kuşağın bir arada yaşadığı 'geniş aile tipi' terk edilerek anne baba ve çocuklardan oluşan 'çekirdek aile tipi' yaygınlaşmıştır (Özdemir, 2007). Değişen aile yapısı aile ilişkilerini de etkilemiştir. Geniş ailede hakim olan asimetrik ve hiyerarşik ilişkiler sisteminin yerini, çekirdek aileyle birlikte eşitlikçi ilişkiler almıştır (Bayer, 2013). Samancı ve Ekici'ye (1998) göre ise aile yapısı

değişimle birlikte çekirdek aileye dönüşse bile bu aileler geniş ailelerdeki gibi inanç ve törelerini sürdürmeye devam etmektedir.

Geniş ve çekirdek aile kavramlarına daha detaylı baktığımızda geniş ailenin iki veya üç kuşağın aynı ev veya aynı avlu içinde yaşadığını söyleyebiliriz. Geniş ailelerin temel özellikleri üç neslin aynı haneyi veya avluyu paylaşması ve yemeklerini birlikte yemesi olarak gösterilebilir. Çekirdek ailede ise tek bir ev ve bu evde yaşayan anne, baba, çocuk veya çocuklardan bahsedilebilir. Günümüzde hane halkı sayısında bir düşüş olduğu söylenebilir. Aynı zamanda Türkiye’de 6748 kişi ile yapılan araştırmada katılımcıların %40,4’ü anne ve baba gibi aile büyükleriyle aynı evde yaşamak istemediğini belirtmiştir. (Sosyal Ekonomik Araştırmalar Merkezi, 2011). Buradan hareketle çekirdek ve geniş aile tipinin toplumu yakından etkileyen, zaman içinde değişen ve araştırılması gereken bir kurum olduğunu söylemek zor olmayacaktır.

1.2.Sosyal Onay İhtiyacı

Sosyal onay ihtiyacı içinde yaşadığımız Türk toplumunda davranışlarımızı önemli ölçüde belirlemekte, “Elalem ne der?” sorusuyla bireylerin yaşam biçimleri ve karar verme davranışları şekillenebilmektedir. Yaşamın pek çok alanın sosyal onay ihtiyacının varlığını ve önemini görmek mümkündür. Yine de Türkiye’de sosyal onay ihtiyacının ne düzeyde olduğu ve yaşanan kültürün bu ihtiyacı ne yönde etkilediğine yönelik bir bulgu söz konusu değildir (Karaşar, 2014).

Sosyal onay ihtiyacı, sosyal açıdan kabul edilme ve diğerlerinin fikirlerine uyma ihtiyacı olarak tanımlanabilmektedir. Sosyal onay ihtiyacı insan ilişkilerinde önemli bir yere sahiptir. Bu ihtiyaç hem toplumsal bağların kurulmasını ve insanların birbirine yakınlaşmasını sağlarken bir yandan da bireylerin kendinden çok toplumun beklentilerine ve isteklerine yönelik bir yaşam sürmesine neden olmaktadır (Karaşar, 2014).

Bir başkasından onay almaya yüksek derecede ihtiyaç duyan bireyler kendilerini güvende hissetmezlerse kendilerini teskin edecek kimselere ihtiyaç duyarlar. Zor ve stresli durumlarda ancak birilerinin onlara her şeyin yolunda gideceğini söyleyerek garanti vermesiyle rahatlayabilirler (Siyez, 2015). Aynı şekilde sosyal onay ihtiyacı yüksek bireyler iyilik yapmayı reddedemeyen, hiçbir koşulda hayır diyemeyen, popülerlik ya da onay kazanmak için sapkın ya da hoş olmayan davranışlar sergileyebilen, diğerlerini memnun etmek uğruna topluluğa ayak uydurma, olumlu bir izlenim bırakmaya aşırı gereksinim duyma, başkalarının onu olumlu değerlendirmesine yüksek oranda ihtiyaç duyma, insanların beğenisini kazanmaya yüksek oranda ihtiyaç duyma, davranışlarını başkalarının nasıl değerlendireceği konusunda yüksek kaygı yaşama davranışları sergileyebilirler. Bu bireyler yaşanan bir ayrılık, terk edilme, dışlanma sonrası kendilerini sorgularlar. Başkalarıyla aralarının bozulmasını istemezler. Bu yüzden de düşmanlığı ve eleştiriyi engellemeye çalışırlar (Karaşar, 2014).

Sosyal onay ihtiyacı duymayan bireylerin özellikleri ise kendi kararlarını otorite olarak görülen kişilerin onaylamamalarına ve engellemelere rağmen gerçekleştirmeleri, sosyal ödül ve beğenilerden ziyade içsel değerlere önem göstermeleri, insanların düşünce ve değerlendirmelerinden oluşan manipülasyonlara karşı dirençli olmaları şeklinde sıralanabilir (Karaşar, 2014).

1.3. Benliğin Farklılaşması

Birçok akademik disiplin farklı başlıklar altında benliği ve benliğin başka kişilerden ayrılaşmasını incelemektedir. Benliğin ayrılmış olup olmadığı kişilerin kişilerarası ve içsel dünyası açısından oldukça önem taşımaktadır. İçinde yaşanan kültür ve aile de benliğin gelişimine oldukça etki etmektedir (Kağıtçıbaşı, 2000).

Benliğin farklılaşması kavramı aile terapisi kuramlarından olan Murray Bowen'in geliştirdiği kuşaklararası aile terapisinin önemli kavramlarından biridir. Bu sebeple benliğin farklılaşması kavramının daha iyi anlaşılması için Bowen'in kuramından yararlanmak gerekmektedir. Kuramın önemli temsilcileri Murray Bowen ve Michael Kerr'dir (Gladding, 2012).

Kerr ve Bowen'a (1988) göre benliğin farklılaşması iç ve dış duygusal baskılara otomatik olarak tepki vermeme becerisidir. Aynı zamanda kaygı durumlarında bile esnek ve akıllıca olabilme yeteneğidir. Ayrılaşma düzeyi yükseldikçe grup içinde duygusal temaslarda bulunsa bile kişi daha çok birey olabilecektir.

Başka bir ifadeyle benliğin farklılaşması 'sağlıklı duygusal mesafede durabilme ve duyguları düşüncelerden ayırarak kadar objektif kalabilme yetisi' dir (Gladding, 2012). Acar ve Acar'a (2013) göre benliğin farklılaşması bireyin kendini değerli görmesi ve kendi seçimlerini yapabilmesini içeren bir kavramdır. Ayrıca bireyin hem bireyselleşmesi hem de aile bağlarıyla bireyselliği arasında bir denge sağlayabilmesidir. Bireyin kendisini ailesinden duygusal ve bilişsel yönden ayrı tutabilmesi ve kendi duygusal ve bilişsel süreçlerini ayrı tutabilmesi de benliğin farklılaşmasının göstergeleridir (Polat, 2014).

Bireylerde ve ailelerde benliğin farklılaşması bir süreçtir ve zaman içinde değişebilmektedir. Bir ailedeki bireylerin farklılaşma düzeyi arttıkça aralarındaki işbirliği de o derecede artar. Benliğin farklılaşması azaldıkça ailenin birbirine olan bağlılığı, işbirliği ve fedakârlık davranışları azalacaktır (Kerr ve Bowen, 1988).

Bireylerdeki benliğin farklılaşma düzeyi azaldıkça duygusal ve düşünsel iç içe geçmeler yaşanma ihtimali ters orantılı olarak artmaktadır. İç içe geçen bireyler psikolojik olarak bir başkasıyla karışık birleşmeyi isterler ve düşüncelerinin de o kişiyle farklı olmasına tahammül edemezler. Esnek değildirler ve daha az uyum sağlama yeteneğine sahiptirler. İç içe geçmiş ailelerde yetişen çocuklar da benliklerini daha az farklılaştırabilirler (Gladding, 2012). Benliği farklılaşmamış insanlar duygusal süreçlerden kolayca etkilenirler. Yakınlarındaki insanlara verdikleri tepkiler hayatlarını şekillendirebilir. Aynı zamanda çevrelerine karşı ya kabul edici ya da reddedici şekilde hemen tepki verme eğilimindedirler. Özellikle kaygı duydukları konularda özerkliklerini koruyamayabilirler. Farklılaşmamış insanlar düşünceleri sorulduğunda duygularını açıklayabilirler. Ya insanlarla tamamen hem fikir olup onaylayabilir ya da tamamen zıt yönde olup tartışabilirler. İnanırları şeyler sorulduğunda duyduklarını tekrarlarlar (Nichols, 2013).

Bu araştırmada içinde büyüüp yetiştiğimiz aile tipinin sosyal onay ihtiyacı ve benliğin farklılaşması arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Bireyin geniş ya da çekirdek ailede yetişmesi ile sosyal onay ihtiyacı ve benliğin farklılaşma düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Cinsiyet ile benliğin farklılaşma düzeyi ve sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Yaş grupları ile benliğin farklılaşma düzeyi ve sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Eğitim durumu ile benliğin farklılaşma düzeyi ve sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Farklı meslek grupları ile benliğin farklılaşması ve sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Bireylerin algılanan gelir düzeyi ile benliğin farklılaşması ve sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
7. Bireylerin medeni durumu ile benliğin farklılaşması ve sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
8. Bireylerin yetiştikleri ailelerde baskın karakter bulunma durumu ile benliğin farklılaşması ve sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
9. Benliğin farklılaşma düzeyi ile sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem seçimi, verilerin toplanıp analiz edilmesiyle ilgili bilgilere yer verilmiştir.

2.1.Araştırma modeli

İki yahut daha çok değişken arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla yapılan araştırmalar korelasyonel araştırmalar olarak nitelendirilir (Büyüköztürk, 2013). Bu araştırmada çekirdek veya geniş ailede yetişen bireylerde sosyal onay ihtiyacı ile benliğin farklılaşması arasındaki ilişki incelenmek istendiği için korelasyonel model kullanılmıştır.

2.2. Evren ve örneklem

Bu araştırmada seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Buna göre araştırmanın evrenini Çanakkale il merkezinde ve Çan ilçesinde yaşayan bireyler, örneklemini ise 2018 yılında Çanakkale il merkezinde ve Çan ilçesinde yaşayan, yaşları 18 ile 50 ve üzeri arasında değişen, çekirdek veya geniş ailede yetişmiş kadın ve erkekler oluşturmuştur. Araştırmaya toplam 449 kişi katılmıştır.

2.3.Verilerin Toplanması

Bu araştırmada verilerin toplanması için Kişisel Bilgi Formu, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği (SOİÖ) ve Benliğin Ayrışması Ölçeği (BAÖ) kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu

araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup, diğer iki ölçeğin kullanımı için gerekli izin e-posta yoluyla alınmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu: Bu araştırmada katılımcıların yaş, cinsiyet, yaşadıkları şehir, eğitim durumu, medeni durum, yetiştikleri aile tipi, meslek grupları gibi soruların bulunduğu kişisel bilgi formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

2.3.2. Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği: Araştırmada bireylerin sosyal onay ihtiyacı düzeylerini ölçmek amacıyla Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek Karaşar (2014) tarafından geliştirilmiş olup, 5'li likert tipinde bir ölçektir. Ölçek 25 maddeden oluşmakta ve başkalarının yargılarına duyarlılık, olumlu izlenim bırakma ve sosyal geri çekilme alt boyutlarını içermektedir. Ölçekten alınan puan yükseldikçe sosyal onay ihtiyacının da arttığı belirlenmiştir. Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği'nin yapı geçerliğinin iyi düzeyde olduğu ve Cronbach Alfa ile hesaplanan güvenilirlik katsayısının .91 olduğu tespit edilmiştir.

2.3.3. Benliğin Ayrışması Ölçeği: Benliğin Ayrışması Ölçeği ilk olarak Skowron ve Frieslander (1998) tarafından geliştirilmiş, sonrasında ise Skowron ve Schmitt (2003) tarafından revize edilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Işık ve Bulduk (2015) tarafından gerçekleştirilerek dört farklı alt ölçek ortaya konulmuştur. Bu alt ölçekler Duygusal tepkisellik, Ben pozisyonu alma, Duygusal kopma ve Başkalarına bağımlılık olarak ifade edilmiştir. Hem alt ölçeklerden alınan, hem de ölçeğin tamamından alınan puanların yüksekliği benliğin ayrışma düzeyinin yüksekliğini göstermektedir. Ölçeğin test tekrar test ile ölçülen güvenilirlik kat sayısı .74 olarak saptanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analiz edilmesinde SPSS 25 paket programı kullanılmıştır. Geniş ve çekirdek ailede yetişen bireylerin Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ile Benliğin Ayrışması Ölçeği'nden aldığı puanların, kişisel bilgi formundaki değişkenlerle anlamlı ilişkisinin olup olmadığına bakılmıştır. Bunun için farklı istatistiksel tekniklerden yararlanılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma analizlerden elde edilen sonuçlar tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Katılımcıların 18-24 yaş aralığında yoğunlaştığı görülmüştür. Araştırmaya katılanların yaklaşık üçte ikilik kısmını (%68,4) kadınlar oluşturmaktadır. Katılımcıların hemen hemen yarısı (%54,3) Çanakkale il merkezinde yaşarken, diğer yarısı (%45,7) Çan ilçesinde yaşamaktadır. Katılımcıların yarıya yakını üniversite mezunu bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaklaşık üçte biri (%30,1) herhangi bir işte çalışmamaktadır. Gelir düzeylerine göre katılımcıların yaklaşık dörtte üçü (%77,5) orta gelir grubuna dahildir. Araştırmaya katılanların yaklaşık dörtte üçü (%73,1) evli bireylerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan kişilerin yaklaşık onda sekizi (%77,1) anne, baba ve çocuklardan oluşan çekirdek ailede büyüyen yetiştiğini söylerken, yaklaşık onda ikisi (%22,9) de büyükanne veya büyükbabaların da olduğu geniş aile tipinde büyüdüklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların ailelerindeki baskın karakter büyük oranda babalar olurken, ailedeki uyumlu karakter olarak anneler öne çıkmaktadır.

3.1. Bireyin Yetiştığı Aile Tipi Değişkeni ile Benliğin Farklılaşması ve Sosyal Onay Arasındaki İlişki

Bu kısımda araştırmanın ilk sorusunun yanıtı aranmıştır. Bireyin içinde büyüyüp yetiştiği aile tipi ile sosyal onay ihtiyacı ve benliğin farklılaşma düzeyi arasındaki ilişkinin varlığını ve düzeyini belirlemek amacıyla Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmıştır. Ulaşılan bulgular Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1. Katılımcıların İçinde Yetiştikleri Aile Tipi ile Benliklerinin Farklılaşması ve Sosyal Onay İhtiyaçları Arasındaki İlişki

	Aile Tipi		
	r	p	N
Duygusal Tepkisellik	-0,036	0,225	449
Ben Pozisyonu	-,086*	0,034	449
Duygusal Kopma	-,080*	0,045	449
Başkalarına Bağımlılık	-0,037	0,217	449
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	0,042	0,19	449
Sosyal Geri Çekilme	0,06	0,103	449
Olumlu İzlenim Bırakma	0,004	0,464	449

Tablo 1’e göre, bireyin geniş ya da çekirdek ailede yetişmesinin, onun benliğinin ayrılaşmasına ve sosyal onay gereksinimi ile ilişkisinin varlığını belirlemek üzere Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmış ve benliğin ayrılaşması ölçeğinin *ben pozisyonu* ve *duygusal kopma* boyutları arasında negatif yönde bir ilişkinin varlığı gözlenmiştir. Bu bulgudan hareketle araştırmaya katılan kişilerin yetiştikleri aile tipinin çekirdek ya da geniş aile olmasının onların benliklerinin ayrılaşması üzerinde etkili olduğunu, diğer bir deyişle içinde yetişilen aile tipinin bireylerin ben pozisyonu ve duygusal kopma durumlarını etkilediği söylenebilir.

3.2. Cinsiyet Değişkeni ile Benliğin Farklılaşması ve Sosyal Onay Arasındaki İlişki

Bu kısımda araştırmanın ikinci sorusunun yanıtı aranmıştır. Bireyin cinsiyeti ile sosyal onay ihtiyacı düzeyi ve benliğin farklılaşma düzeyi arasındaki ilişkinin varlığı ve düzeyini belirlemek amacıyla Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmıştır. Ulaşılan bulgular Tablo 2’de verilmiştir:

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyetleri ile Benliklerinin Farklılaşması ve Sosyal Onay İhtiyaçları Arasındaki İlişki

	Cinsiyet		
	r	p	N
Duygusal Tepkisellik	,135**	0,002	449

Ben Pozisyonu	,097*	0,019	449
Duygusal Kopma	,127**	0,003	449
Başkalarına Bağımlılık	,218**	0	449
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	-0,036	0,226	449
Sosyal Geri Çekilme	-0,034	0,236	449
Olumlu İzlenim Bırakma	-0,047	0,162	449

Tablo 2'ye göre, bireyin cinsiyetinin, onun benliğinin ayrılaşmasına ve sosyal onay gereksinimi ile ilişkisinin varlığını belirlemek üzere Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmış ve benliğin ayrılaşması ölçeğinin *duygusal tepkisellik*, *ben pozisyonu*, *duygusal kopma* ve *başkalarına bağımlılık* boyutları arasında pozitif yönde bir ilişkinin varlığı gözlenmiştir. Bu bulgudan hareketle araştırmaya katılan kişilerin cinsiyetlerinin onların benliklerinin ayrılaşması üzerinde tüm alanlarda etkili olduğu söylenebilir.

3.3.Yaş Değişkeni ile Benliğin Farklılaşması ve Sosyal Onay Arasındaki İlişki

Bu kısımda araştırmanın üçüncü sorusunun yanıtı aranmıştır. Katılımcıların yaş grupları ile sosyal onay ihtiyacı ve benliğin farklılaşma düzeyi arasındaki ilişkinin varlığı ve düzeyini belirlemek amacıyla Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmıştır. Ulaşılan bulgular Tablo 3'te verilmiştir:

Tablo 3. Katılımcıların Yaşları ile Benliklerinin Farklılaşması ve Sosyal Onay İhtiyaçları Arasındaki İlişki

	Yaş		
	r	p	N
Duygusal Tepkisellik	-0,072	0,064	449
Ben Pozisyonu	,139**	0,002	449
Duygusal Kopma	-0,025	0,299	449
Başkalarına Bağımlılık	-0,025	0,296	449
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	0,058	0,109	449
Sosyal Geri Çekilme	,163**	0	449
Olumlu İzlenim Bırakma	,080*	0,045	449

Tablo 3'te göre, bireyin yaşının, onun benliğinin ayrılaşmasına ve sosyal onay gereksinimi ile ilişkisinin varlığını belirlemek üzere Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmış ve benliğin ayrılaşması ölçeğinin *ben pozisyonu* boyutu ile sosyal onay ölçeğinin *sosyal geri çekilme* ve *olumlu izlenim oluşturma* boyutları arasında pozitif yönde bir ilişkinin varlığı gözlenmiştir. Bu bulgudan hareketle araştırmaya katılan kişilerin yaşlarının onların benliklerinin ayrılaşması ve sosyal onay ihtiyaçları üzerinde kimi alanlarda etkili olduğu söylenebilir.

3.4. Eğitim Durumu Değişkeni ile Benliğin Farklılaşması ve Sosyal Onay Arasındaki İlişki

Bu kısımda araştırmanın dördüncü sorusunun yanıtı aranmıştır. Katılımcıların eğitim durumları ile sosyal onay ihtiyacı ve benliğin farklılaşma düzeyi arasındaki ilişkinin varlığı ve düzeyini belirlemek amacıyla Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmıştır. Ulaşılan bulgular Tablo 4'te verilmiştir:

Tablo 4. Katılımcıların Eğitim Durumları ile Benliklerinin Farklılaşması ve Sosyal Onay İhtiyaçları Arasındaki İlişki

	Eğitim Durumları		
	r	p	N
Duygusal Tepkisellik	,170**	0	449
Ben Pozisyonu	-,082*	0,042	449
Duygusal Kopma	,223**	0	449
Başkalarına Bağımlılık	,207**	0	449
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	-,099*	0,018	449
Sosyal Geri Çekilme	-,290**	0	449
Olumlu İzlenim Bırakma	-,156**	0	449

Tablo 4'e göre, bireyin eğitim durumunun, onun benliğinin ayrılaşmasına ve sosyal onay gereksinimi ile ilişkisinin varlığını belirlemek üzere Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmış ve benliğin ayrılaşması ölçeğinin *duygusal tepkisellik*, *ben pozisyonu* (-), *duygusal kopma* ve *başkalarına bağımlılık* boyutları ile sosyal onay ölçeğinin *sosyal geri çekilme* (-) ve *başkalarının yargılarına duyarlılık* (-) boyutları arasında pozitif ve negatif yönlerde ilişkinin varlığı gözlenmiştir. Bu bulgudan hareketle araştırmaya katılan kişilerin eğitim durumlarının onların benliklerinin ayrılaşması ve sosyal onay ihtiyaçları üzerinde, olumlu izlenim bırakma boyutu hariç olmak üzere tüm alanlarda etkili olduğu söylenebilir.

3.5. Meslek Değişkeni ile Benliğin Farklılaşması ve Sosyal Onay Arasındaki İlişki

Bu kısımda araştırmanın beşinci sorusunun yanıtı aranmıştır. Katılımcıların meslekleri ile sosyal onay ihtiyacı ve benliğin farklılaşma düzeyi arasındaki ilişkinin varlığı ve düzeyini belirlemek amacıyla Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmıştır. Ulaşılan bulgular Tablo 5'te verilmiştir:

Tablo 5. Katılımcıların Meslek Grupları ile Benliklerinin Farklılaşması ve Sosyal Onay İhtiyaçları Arasındaki İlişki

Meslek Grupları
----

	r	p	N
Duygusal Tepkisellik	-,205**	0	449
Ben Pozisyonu	0,009	0,424	449
Duygusal Kopma	-,171**	0	449
Başkalarına Bağımlılık	-,185**	0	449
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	0,05	0,146	449
Sosyal Geri Çekilme	,094*	0,023	449
Olumlu İzlenim Bırakma	0,053	0,131	449

Tablo 5'e göre, bireyin sahip olduğu mesleğin, onun benliğinin ayrımlaşmasına ve sosyal onay gereksinimi ile ilişkisinin varlığını belirlemek üzere Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmış ve benliğin ayrımlaşması ölçeğinin *duygusal tepkisellik (-)*, *ben pozisyonu*, *duygusal kopma (-)* ve *başkalarına bağımlılık* boyutları (-) ile sosyal onay ölçeğinin *sosyal geri çekilme* boyutu arasında pozitif ve negatif yönlerde ilişkinin varlığı gözlenmiştir. Bu bulgudan hareketle araştırmaya katılan kişilerin mesleklerinin onların benliklerinin ayrımlaşması üzerinde tüm boyutlarda ve sosyal onay ihtiyaçları üzerinde ise sosyal geri çekilme boyutunda etkili olduğu söylenebilir.

3.6. Gelir Düzeyi Değişkeni ile Benliğin Farklılaşması ve Sosyal Onay Arasındaki İlişki

Bu kısımda araştırmanın altıncı sorusunun yanıtı aranmıştır. Katılımcıların gelir düzeyleri ile sosyal onay ihtiyacı ve benliğin farklılaşma düzeyi arasındaki ilişkinin varlığı nı ve düzeyini belirlemek amacıyla Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmıştır. Ulaşılan bulgular Tablo 6'da verilmiştir:

Tablo 6. Katılımcıların Gelir Düzeyleri ile Benliklerinin Farklılaşması ve Sosyal Onay İhtiyaçları Arasındaki İlişki

	Gelir Düzeyi		
	r	p	N
Duygusal Tepkisellik	0,014	0,382	449
Ben Pozisyonu	-0,022	0,324	449
Duygusal Kopma	,112**	0,009	449
Başkalarına Bağımlılık	-0,009	0,428	449
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	,090*	0,028	449
Sosyal Geri Çekilme	0,014	0,381	449
Olumlu İzlenim Bırakma	0,028	0,28	449

Tablo 6'ya göre, bireyin gelir düzeyinin, benliğin ayrımlaşma düzeyi ve sosyal onay gereksinimi ile ilişkisinin varlığını belirlemek üzere Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmış ve benliğin ayrımlaşması ölçeğinin *duygusal kopma* boyutu ile sosyal onay ölçeğinin *başkalarının yargılarına duyarlılık* boyutu arasında pozitif yönde ilişkinin varlığı gözlenmiştir. Bu bulgudan hareketle araştırmaya katılan kişilerin gelir düzeylerinin onların benliklerinin ayrımlaşması ve sosyal onay ihtiyaçları üzerinde, iki alanda etkili olduğu söylenebilir.

3.7. Medeni Durum Değişkeni ile Benliğin Farklılaşması ve Sosyal Onay Arasındaki İlişki

Bu kısımda araştırmanın yedinci sorusunun yanıtı aranmıştır. Katılımcıların medeni durumları ile sosyal onay ihtiyacı ve benliğin farklılaşma düzeyi arasındaki ilişkinin varlığı ve düzeyini belirlemek amacıyla Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmıştır. Ulaşılan bulgular Tablo 7'de verilmiştir:

Tablo 7. Katılımcıların Medeni Durumları ile Benliklerinin Farklılaşması ve Sosyal Onay İhtiyaçları Arasındaki İlişki

	Medeni Durum		
	r	p	N
Duygusal Tepkisellik	-0,072	0,063	449
Ben Pozisyonu	0,022	0,317	449
Duygusal Kopma	0,047	0,16	449
Başkalarına Bağımlılık	-0,019	0,342	449
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	0,024	0,305	449
Sosyal Geri Çekilme	,117**	0,006	449
Olumlu İzlenim Bırakma	0,065	0,085	449

Tablo 7'ye göre, medeni durumunun, onun benliğinin ayrımlaşmasına ve sosyal onay gereksinimi ile ilişkisinin varlığını belirlemek üzere Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmış ve sosyal onay ölçeğinin *sosyal geri çekilme* boyutu arasında pozitif yönde ilişkinin varlığı gözlenmiştir. Bu bulgudan hareketle araştırmaya katılan kişilerin medeni durumlarının onların benliklerinin ayrımlaşması üzerinde etkili olmadığını, diğer taraftan sosyal onay ihtiyaçları üzerinde, yalnızca sosyal geri çekilme alanında etkili olduğu söylenebilir.

3.8. Ailedeki Dominant Kişi Değişkeni ile Benliğin Farklılaşması ve Sosyal Onay Arasındaki İlişki

Bu kısımda araştırmanın sekizinci sorusunun yanıtı aranmıştır. Katılımcıların ailelerinde dominant karakter bulunma durumu ile sosyal onay ihtiyacı ve benliğin farklılaşma düzeyi arasındaki ilişkinin varlığı ve düzeyini belirlemek amacıyla Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmıştır. Ulaşılan bulgular Tablo 8'de verilmiştir:

Tablo 8. Ailede Baskın Karakter Bulunma Durumu ile Benliklerinin Farklılaşması ve Sosyal Onay İhtiyaçları Arasındaki İlişki

	Ailede Dominant Kişi Bulunması Durumu		
	r	p	N
Duygusal Tepkisellik	-0,047	0,16	449
Ben Pozisyonu	0,063	0,093	449
Duygusal Kopma	0,035	0,23	449
Başkalarına Bağımlılık	0,018	0,353	449
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	0,014	0,382	449
Sosyal Geri Çekilme	-0,044	0,175	449
Olumlu İzlenim Bırakma	0,011	0,41	449

Tablo 8'e göre, bireylerin ailelerinde baskın karakter bulunmasının, onların benliğinin ayrılaşmasına ve sosyal onay gereksinimi ile ilişkisinin varlığını belirlemek üzere Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmış ve herhangi bir ilişkinin varlığı gözlenmemiştir. Bu bulgu bireylerin ailelerinde herhangi bir baskın kişinin bulunmasının onların benliklerinin ayrılaşması ve sosyal onay ihtiyaçları üzerinde etkili olmadığını göstermektedir. Bu bulgunun ileri araştırmalarla desteklenmesi yerinde olacaktır.

3.9. Benliğin Ayrılaşması Ölçeği Toplam ve Alt Ölçekleri Puanları ile Sosyal Onay Ölçeğinin Toplam Puanı ve Alt Ölçeklerinin Puanları Arasındaki İlişki

Bu kısımda araştırmanın dokuzuncu sorusu ise Benliğin Ayrılaşması Ölçeği ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği'nin alt ölçekleri arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Bu amaçla Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmıştır. Ölçekler arasındaki ilişki durumu ortaya çıkarmak için yapılan istatistiksel çözümlenmeye ilişkin bulgular Tablo 9'da verilmiştir:

Tablo 9. Benliğin Ayrılaşması Ölçeği Toplam ve Alt Ölçekleri Puanları ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği'nin Toplam Puanı ve Alt Ölçeklerinin Puanları Arasındaki İlişki

		Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	Sosyal Geri Çekilme	Olumlu İzlenim Bırakma
Duygusal Tepkisellik	r	-,335**	-,315**	-,371**
	p	,000	,000	,000
	N	449	449	449
Ben Pozisyonu	r	,017	-,112*	-,101*
	p	,725	,017	,033
	N	449	449	449
Duygusal Kopma	r	-,106*	-,320**	-,162**
	p	,025	,000	,001

	N	449	449	449
Başkalarına Bağımlılık	r	-,275**	-,400**	-,337**
	p	,000	,000	,000
	N	449	449	449

Tablo 9'a göre, Benliğin Ayrışması Ölçeği'nin alt ölçekleri ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği'nin alt ölçekleri arasında anlamlı düzeyde ilişkinin varlığını belirlemek üzere Pearson korelasyon çözümlemesi yapılmış ve benliğin ayrışması ölçeğinin *duygusal tepkisellik* boyutu ile sosyal onay ölçeğinin *başkalarının yargılarına duyarlılık* ($r=-.335$; $p<.005$), *sosyal geri çekilme* ($r=-.315$; $p<.005$), ve *olumlu izlenim bırakma* ($r=-.371$; $p<.005$) boyutları arasında negatif yönde bir ilişkinin varlığı gözlenmiştir. Bu bulguya göre benliğin farklılaşması konusu duygusal tepkisellik boyutunda sosyal onay ihtiyacının tüm alanlarıyla ters yönde etkileşim içerisindedir. Diğer bir deyişle duygusal tepkisellik artarken katılımcıların sosyal onay ihtiyacı azalmaktadır.

Yanı sıra, benliğin ayrışması ölçeğinin *ben pozisyonu* boyutu ile sosyal onay ihtiyacı ölçeğinin *sosyal geri çekilme* ($r=-.112$; $p<.005$), ve *olumlu izlenim bırakma* ($r=-.101$; $p<.005$) boyutları arasında negatif yönde bir ilişkinin varlığı gözlenmiştir. Bu bulguya göre benliğin farklılaşması konusu ben pozisyonu boyutunda sosyal onay ihtiyacının sosyal geri çekilme ve olumlu izlenim bırakma alanlarıyla ters yönde etkileşim içerisindedir. Diğer bir deyişle ben pozisyonuna ilişkin katılımcı algıları güçlenirken sosyal onay ihtiyacı azalmaktadır.

İstatiksel çözümlemenin diğer bir bulgusuna göre; benliğin ayrışması ölçeğinin *duygusal kopma* boyutu ile sosyal onay ihtiyacı ölçeğinin *başkalarının yargılarına duyarlılık* ($r=-.106$; $p<.005$), *sosyal geri çekilme* ($r=-.320$; $p<.005$), ve *olumlu izlenim bırakma* ($r=-.162$; $p<.005$) boyutları arasında negatif yönde bir ilişkinin varlığı gözlenmiştir. Bu bulguya göre benliğin farklılaşması konusu duygusal kopma boyutunda sosyal onay ihtiyacının tüm alanlarıyla ters yönde etkileşim içerisindedir. Diğer bir deyişle duygusal kopma artarken katılımcıların sosyal onay ihtiyacı azalmaktadır.

Ayrıca benliğin ayrışması ölçeğinin *başkalarına bağımlılık* boyutu ile sosyal onay ihtiyacı ölçeğinin *başkalarının yargılarına duyarlılık* ($r=-.275$; $p<.005$), *sosyal geri çekilme* ($r=-.400$; $p<.005$), ve *olumlu izlenim bırakma* ($r=-.337$; $p<.005$) boyutları arasında negatif yönde bir ilişkinin varlığı gözlenmiştir. Bu bulguya göre benliğin farklılaşması konusu başkalarına bağımlılık boyutunda sosyal onay ihtiyacının tüm alanlarıyla ters yönde etkileşim içerisindedir. Diğer bir deyişle başkalarına bağımlılık artarken katılımcıların sosyal onay ihtiyacı azalmaktadır.

İki ölçek arasındaki ilişkilerin varlığını ortaya çıkarmak yapılan istatiksel çözümler sonucunda, benliğin farklılaşması ile sosyal onay ihtiyacı arasında neredeyse tüm alt boyutlarda ters yönde (negatif) ilişki gözlenmiştir. Diğer bir deyişle, benlik farklılaşırken sosyal onay gereksinimi azalmaktadır. Mevcut alan yazına katkı sunan bu bulguların ileri araştırmalarla desteklenmesi yararlı olacaktır.

4.SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümde analiz edilen verilerin değerlendirilmesine ve tartışılmasına yer verilmiştir. Araştırmanın temel amacı geniş veya çekirdek ailede yetişen bireylerde sosyal onay ihtiyacı ve benliğin farklılaşması arasında bir ilişki olup olmadığının incelenmesidir.

Bireylerin yetiştikleri aile tipi ile benliğin ayrılaşması düzeyinin bazı boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Fakat bireylerin yetiştikleri aile tipine göre katılımcıların benliğin farklılaşma düzeyleri ile sosyal onay gereksinimi düzeylerini belirlemek için tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmış ve katılımcıların benliğin farklılaşması düzeyleri ve sosyal onay gereksinimlerinin yetiştikleri aile tipine göre farklılaşmadığı gözlenmiştir. Bireylerin içinde yetiştiği aile tipinin tek başına benliğin farklılaşma düzeyi ve sosyal onay ihtiyacıyla ilişkisi bulunmamaktadır. Fişek'e (2005) göre geniş aileler daha çok topluluk yönelimli bireyler yetiştirmek ister (Akt: Macit, 2014). Araştırmamızda ise tek başına geniş ailede yetişmek sosyal açıdan onaylanma ile doğrudan ilişkili gözükmemektedir.

Cinsiyet ile benliğin ayrılaşma düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyetlerine göre katılımcıların benliğin farklılaşma düzeyleri ile sosyal onay gereksinimi düzeylerini belirlemek için bağımsız örneklem t testi yapılmış ve cinsiyetlerine göre katılımcıların benlik algılarının tüm alanlarda farklılaştığı gözlenirken, sosyal onay gereksinimlerinin ise farklılaşmadığı görülmüştür.

Yaş değişkeni ile de sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yaşlarına göre katılımcıların benliğin farklılaşma düzeyleri ile sosyal onay gereksinimi düzeylerini belirlemek için tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmış ve katılımcıların benliğin farklılaşma düzeylerinin yaşlarına göre farklılaşmazken, yaşlarına göre sosyal onay gereksinimlerinin *sosyal geri çekilme* boyutunda anlamlı düzeylerde farklılaştığı belirlenmiştir. Buna göre 18-24 yaş arasındaki katılımcıların diğer katılımcılara nazaran daha düşük düzeyde diğerlerinin onayına ihtiyaç duydukları anlaşılmıştır.

Eğitim düzeyi değişkeni ile sosyal onay ihtiyacının ve benliğin farklılaşmasının pek çok alt boyutunda anlamlı ilişkilere rastlanmıştır. Eğitim düzeyine göre katılımcıların benliğin farklılaşma düzeyleri ile sosyal onay gereksinimi düzeylerini belirlemek için tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmış ve katılımcıların hem benliğin farklılaşma düzeylerinin hem de sosyal onay gereksinimlerinin eğitim düzeylerine alt boyutlarda anlamlı düzeylerde farklılaştığı görülmüştür. Buna göre eğitim düzeyi arttıkça katılımcıların sosyal onay gereksinimleri düşmektedir. Bu bulguya göre bireyin eğitim düzeyinin artması onun sosyal açıdan diğerlerinden onay bekleme ihtiyacını azaltmaktadır yorumu yapılabilir.

Meslek gruplarına göre hem benliğin farklılaşması hem de sosyal onay ihtiyacı arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Meslek gruplarına göre katılımcıların benliğin farklılaşma düzeyleri ile sosyal onay gereksinimi düzeylerini belirlemek için tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmış ve katılımcıların hem benliğin farklılaşma düzeylerinin hem de sosyal onay gereksinimlerinin mesleklerine göre alt boyutlarda anlamlı düzeylerde farklılaştığı belirlenmiştir. Özel sektör çalışanlarının sosyal onay gereksinimi diğer alanlara göre daha düşüktür.

Gelir düzeyi değişkeninin her iki ölçeğin sadece bir alt ölçeğiyle ilişkisine rastlanmıştır. Gelir düzeylerine göre katılımcıların benliğin farklılaşma düzeyleri ile sosyal onay gereksinimi

düzeylerini belirlemek için tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmış ve katılımcıların benliğin farklılaşması düzeyleri ve sosyal onay gereksinimlerinin gelir düzeylerine göre alt boyutlarda anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmüştür. Mert ve Gülmez'in (2018) araştırmasına göre benliğin farklılaşmasının ben pozisyonunu alma alt boyutu sosyo-ekonomik düzeyi daha yüksek olan öğrenciler diğer öğrencilere nazaran daha yüksek puanlar almıştır. Buradan hareketle benzer araştırmaların farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip katılımcılarla tekrarlanması yerinde olacaktır.

Medeni durum ile sosyal onay ihtiyacı ölçeğinin sosyal geri çekilme boyutu arasında pozitif yönde ilişkinin varlığı gözlenmiştir. Medeni durumlarına göre katılımcıların benliğin farklılaşma düzeyleri ile sosyal onay gereksinimi düzeylerini belirlemek için bağımsız örneklem t testi yapılmış ve medeni durumlarına göre katılımcıların benlik algılarının ve sosyal onay gereksinimlerinin anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür.

Ailedeki dominant kişiye göre benliğin farklılaşması ile sosyal onay ihtiyacı arasında bir ilişkiye rastlanmamıştır. Ailedeki dominant kişiye göre katılımcıların benliğin farklılaşma düzeyleri ile sosyal onay gereksinimi düzeylerini belirlemek için tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmış ve katılımcıların benliğin farklılaşma düzeylerinin ve sosyal onay gereksinimlerinin ailedeki baskın karaktere göre alt boyutlarda anlamlı düzeylerde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Çalışmada kullanılan iki ölçek arasındaki ilişkilerin varlığını ortaya çıkarmak yapılan istatistiksel çözümler sonucunda, benliğin farklılaşması ile sosyal onay ihtiyacı arasında neredeyse tüm alt boyutlarda ters yönde (negatif) ilişki gözlenmiştir. Bu durum benliğin farklılaşması durumunun sosyal onay ihtiyacına göre ters yönde değiştiğini göstermektedir. Bu bulgu literatürle oldukça uyumludur Kerr ve Bowen'in (1988) bahsettiği gibi benliği farklılaşan bireyler birbirlerine bağlı ama duygusal işlevlerde de oldukça özerk davranabilmektedir. Aynı zamanda Charlton'un (2012) vurguladığı gibi ayrılaşma düzeyi yüksek bireyler kendi olmayı başarabilirler yani sosyal onay gereksinimleri düşüktür.

Öneriler

Ülkemizde literatürde sosyal onay ihtiyacı üzerine yapılan çalışmalar oldukça az sayıdadır. Günümüzde sosyal medya gibi diğer insanlarla temas etmeyi kolaylaştıran araçlar artmıştır. Bu da insanların diğer insanlarla daha fazla iletişime geçmesi ve diğerleri tarafından daha görünür olması anlamına gelmektedir. Araştırmacıların toplumu etkileyen bu tür sosyolojik ve teknolojik gelişmeleri de göz önünde bulundurarak özellikle sosyal onay ihtiyacı üzerinde daha çok araştırma yapması önerilmektedir.

Araştırmada özellikle sadece çekirdek ve geniş aile tipine yer verilmiştir. Daha kapsamlı bakabilmek adına diğer aile tipleri de bu bağlamda yapılacak diğer çalışmalara eklenebilir. Örneğin toplumumuzda her geçen gün yaygınlaşan tek ebeveynli ailelerde sosyal onay ihtiyacı ve benliğin ayrılaşması incelenebilir.

Araştırmada Bowen'in kuramının sadece benliğin ayrılaşması kavramı incelenmiştir. Aile terapisi bağlamında oldukça önem taşıyan Bowen'in kuramının diğer kavramlarının da araştırılması ailelerle ilgili daha fazla verinin ortaya koyulması açısından oldukça önemlidir.

Araştırmada sosyal onay ihtiyacı ve benliğin farklılaşması ile ilgili bireylerin içinde yetiştiği aile tipinin ilişkisi bulunmamıştır. Bu çalışma farklı aile tiplerinde ve her ailenin kendi özelinde belki de nitel çalışmalarla tekrar edilebilir. Aile yaşamının kalitesi, aile fertlerinin birbirlerine karşı tutum ve davranışları ve ailedeki bireyler arasındaki iletişim örüntüleri aile tipinden bağımsız olarak incelenerek sosyal onay ihtiyacına ve benliğin farklılaşmasına etkileri test edilebilir.

Çalışma Çanakkale ili ile sınırlıdır. Çalışmanın ülkemizdeki farklı ailelerde, farklı coğrafyalarda, farklı örneklerde genişletilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, T. T., ve Acar Voltan, N. T. (2013). “Babam ve Oğlum” filminin çok kuşaklı/kuşaklararası aile terapisinin temel kavramları açısından değerlendirilmesi. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 37-53.
- Bayer, A. (2013). Değişen toplumsal yapıda aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(8), 101-129.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Charlton R. S. (2012). *Cinsel terapi*. Yalom, I. (Ed.).(Çev.Gökhan Kotiloğlu). İstanbul: Prestij Yayınları.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gladding, S. T. (2015). *Aile Terapisi; Tarihi, kuram ve uygulamaları*. Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları.
- Nichols, M.P. (2013). *Aile terapisi: Kavramlar ve yöntemler*. (O. Gündüz, Çev.) İstanbul: Kaknüs Yayınevi.
- Özdemir, M. Ç. (2007). Toplumsal değişme karşısında aile ve okul. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 185-192.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). *Kültürel psikoloji: Kültür bağlamında insan ve aile*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Karaşar, B. (2014). *Üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kerr, M. ve Bowen, M. (1988). *Family evaluation*. New York: W.W. Norton & Company.
- Macit, M. T. (2014). Türkiye’de toplumsal değişim ve aile 'Tahta Çanaklar' öyküsü üzerinden bir değerlendirme. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(1), 13-24.

- Mert, A., ve Gülmez, E. (2018). Özgecilik ile benlik ayrımlaşması arasındaki yordayıcı ilişkinin bazı değişkenlerle incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 13(11). 961-989.
- Polat, K. (2014). *Evli bireylerde çift uyumu ve bazı psikolojik belirtilerin benliğin farklılaşması açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Samancı, A. Y., ve Ekici, G. (1998). Aile terapisi. *Düşünen Adam*, 11(3), 45-51.
- Siyez, D. M. (2015). Üniversite öğrencilerinde onay bağımlılığı ve empatinin sosyal fayda aracılığıyla aşırı internet kullanımına etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16(1), 30-36.
- Sosyal Ekonomik Araştırmalar Merkezi (SEKAM). (2011). *Türkiye’de aile: ailenin yapısal özellikleri, işlevleri ve değişimi*. İstanbul: Sekam Yayınları.
- Titelman, P. (Ed.). (2014). *Differentiation of self: Bowen family systems theory perspectives*. Routledge.
- Türk Dil Kurumu. (2018). 4 Mayıs 2018 tarihli Türk Dil Kurumu Web Sitesi: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5ad1c413379b59.29445803 adresinden alındı.